

Юрій Терентьєв розповів у інтерв'ю про те, як АЗС завищують ціни на паливе, який штраф може чекати на компанію-монополіста на ринку дистрибуції сигарет «Мегаполіс», яким чином «Укрзалізницю» вчитимуть організувати прозорі закупівельні тендери та у чому може полягати шкода дотації вугільним шахтам із держбюджету.

В українських супермаркетах можна зустріти багато продукції з маркуванням «Еко», на яку немає відповідних сертифікатів. Чи не є це прикладом порушення конкурентного законодавства?

Ця практика є поширеною на ринку, є установи, які надають сертифікати на маркування «Еко» та «Органік». Але оскільки у цій сфері існує нормативна неврегульованість, і поширення цієї інформації може вводити в оману споживачів, цю практику можна вважати такою, що суперечить Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Таке маркування потребує внесення змін до регуляторних актів, тому зараз Комітет проводить дослідження з цього питання. Кінцевим результатом є не факт накладення штрафу, це не ефективно. Нашою метою є визначення за результатами дослідження основних проблем, які треба буде усунути, та надання цієї інформації до відповідних органів. Завершити дослідження і надати обов'язкові рекомендації ми плануємо протягом двох місяців.
А як АМКУ ставиться до держа-

вної допомоги вугледобувним підприємствам, коли виділяються дотації з держбюджету шахтам, чи не спотворює це конкуренцію?

Якщо така допомога може створити неналежні конкурентні переваги, то так, вона може спотворити конкуренцію. Наприклад, якщо якась шахта отримує дотацію з бюджету, щоб виплачувати заробітну плату шахтарям, і це дозволяє їй продавати вугілля дешевше, ніж шахті, що знаходиться поруч і не має держпідтримки, то це точно спотворення конкуренції.

Саме тому контролем за наданням дотацій, податкових пільг та інших видів допомог конкретним суб'єктам підприємницької діяльності має опікуватись конкурентне відомство. У 2014 році був прийнятий Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», який набуде чинності 2 серпня 2017 року. З цієї дати Антимонопольний комітет почне здійснювати моніторинг і контроль за наданням державної допомоги.

Державна допомога суб'єктам господарювання може надаватися за умови додержання певних критеріїв. Ми зараз розробляємо ці критерії і плануємо представити проекти на початку 2017 року для публічного обговорення. А далі вони повинні бути затверджені актом Кабінету Міністрів і набрати чинності до того, як вступить в силу Закон.

У червні АМКУ прийшов до висновку, що обленерго обмежують доступ незалежних постачальників на ринок електроенергії. Про компанії з яких регіонів ідеться? І чи ведеться розслідування?

Ця проблема типова майже для всіх регіонів, особливо для тих, де є великі енергоємні підприємства. Доступ незалежних постачальників на ринок дає можливість великим підприємствам купувати електро-

енергію за нижчими цінами, відсутність такої можливості - навпаки.

В кількох регіонах вже були прийняті рішення щодо фактів недопуску постачальників на ринок з боку обленерго. Кількість таких рішень — близько десяти. Зараз ядоручив центральному апарату АМКУ та нашим регіональним відділенням звести до купи всі скарги, які надходили до Комітету з приводу діяльності обленерго. Також ми проаналізуємо інформацію від НКРЕКП.

Це робиться для того, щоб підняти ці проблеми з рівня територіальних відділень на рівень центрального апарату Комітету, оскільки максимальний штраф, призначений територіальними відділеннями за такі порушення може сягати максимум 68 тисяч гривень. В той же час, економія для споживача, а у разі її відсутності — неправомірна вигода для монополіста-обленерго, може сягати десятків мільйонів гривень. Тобто штраф не є співставним з розміром порушення.

Також це дозволить проаналізувати порушення системно, а не окремо, як у випадку з територіальними відділеннями. Завершити цю роботу ми плануємо в кінці цього року, або на початку 2017.

Є ряд справ, які розглядаються вже дуже довго. Одна з них — це зловживання на ринку нафтопродуктів, розслідування яке було розпочато у 2014 році. Коли ж АМКУ дасть відповідь на питання, чи була змова реалізаторів пального на заправках для завищення ціни?

Річ у тім, що сам факт продажу різними суб'єктами товару по однаковій ціні — не є доказом картельної змови. Іноді буває навпаки, коли тотожність цін говорить про дуже інтенсивну конкуренцію на ринку, оскільки ціни знаходяться на межі мінімально можливого рівня. Тим не менш, ситуація з цінами на нафтопродукти в Україні завжди привертала увагу Антимонопольного комітету та інших органів. Ще п'ять-десять років тому проходили наради у відповідних міністерствах, де суб'єкти ринку відкрито обговорювали, яка в них має бути маржинальність при продажу нафтопродук-

тів, і яким є допустимий розмір прибутку на перепродажу тони імпортного пального. Фактично такі перемовини велись за координації державних органів влади, що не нормально за умов ринкової економіки, адже держава не повинна визначати поведінку суб'єктів на ринку.

Сьогодні ми маємо іншу проблему. На цьому ринку існує дві великі групи суб'єктів. Це компанії, що реалізують преміальне здебільшого імпортне паливе, і компанії, які реалізують паливе українського виробництва. Зазвичай останніх іменують групою «Приват».

Загалом в Україні близько 6500 автозаправних станцій, з яких 1300 належать до системи продажу українського пального. Основні гравці на ринку, котрі продають імпортне паливо, — це компанії, що працюють під брендами WOG, OKKO, Shell, Amic, Socar. Ці компанії звинувачують українські мережі, які вони пов'язують з групою «Приват», у заниженні ціни на паливо та непрозорій діяльності. Проте АМКУ досі не отримав від скаргників жодної конкретної інформації щодо фактів таких непрозорих дій стосовно заниження ціни.

Водночас тренди ціни на автозаправках дуже подібні між собою в багатьох країнах. Причиною цього є особливості даного товару. А також те, що всі учасники ринку виставляють ціни на стелах біля заправок, і компанії можуть легко бачити зміну цін у конкурентів. Покупець же на цьому ринку не має впливу, оскільки регулярно купує приблизно однаковий обсяг товару, який не диференціюється за брендом чи торговельною маркою.

Водночас, на фоні здешевлення нафти у світі в 2014-2015 роках, ми побачили, що в Україні динаміка зниження цін на паливе не відповідає світовим ціновим трендам, навіть якщо ми беремо до уваги коливання валютного курсу і зміну податкових ставок.

Розслідування АМКУ, яке почалося в 2014 році, було перекваліфіковано зі зловживання монополієм

Читайте продовження інтерв'ю на ст. 2

АМКУ ЗА ПРИМУСОВЕ СТЯГНЕННЯ ШТРАФУ З ПАТ «ГАЗПРОМ»

У жовтні 2016 року Антимонопольний комітет України подав до господарського суду міста Києва позовну заяву про примусове стягнення з ПАТ «Газпром» штрафу, пені та зобов'язання виконати рішення Комітету стосовно припинення порушення.

Нагадаємо, у січні 2016 року Комітет оштрафував ПАТ «Газпром» на 85,97 млрд грн. за зловживання монополієм становищем на ринку транзиту природного газу через українську газотранспортну систему. Термін виконання рішення Комітету - 04 травня 2016 року.

ПАТ «Газпром» оскаржило рішення Комітету, проте Господарський суд міста Києва повернув позовну заяву без розгляду. Суди всіх інстанцій, в тому числі Верховний суд України, відмовили ПАТ «Газпром» у задоволенні скарги про визнання повернення незаконним.

АМКУ ВІДКЛАВ ПОГОДЖЕННЯ УГОДИ УКРТЕЛЕКОМУ І МТС ЩОДО ТРИМОБУ

Антимонопольний комітет України переніс терміни прийняття рішення щодо придбання компанією МТС Україна (Vodafone) компанії Тримоб (3G-оператор Укртелекому).

Заявники угоди надіслали клопотання про продовження строку розгляду справи, оскільки вони до 01.12.2016 повинні надати до Комітету інформацію, яка може вплинути на прийняття рішення з цього питання.

Нагадаємо, про те, що АМКУ почав розглядати на предмет ринкової концентрації питання про майбутню угоду МТС Україна і Тримоб, ще на початку березня цього року.

Тримоб, як і МТС Україна, має в своєму розпорядженні ліцензію на 3G частоти в смузі 2000 МГц. Обидві компанії контролюють смугу рівну 30 МГц.

Читайте у випуску:

Як АЗС завищують ціни?	2
Державна допомога — перший примірник	3
Рекомендації Мінінфраструктури	3
Про Колегію	4
Правила професійної етики на ринку пального	4

ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ РИНОК

АМКУ ОЧІКУЄ НА РЕАКЦІЮ ВІДПОВІДНИХ ОРГАНІВ ДЛЯ З'ЯСУВАННЯ ПРОБЛЕМ ІЗ ЗАКУПІВЛЯМИ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Антимонопольний комітет України стурбований ситуацією, що склалася навколо закупівель лікувального харчування для хворих на фенілкетонурію. З метою вирішення цієї проблеми 30 вересня 2016 року Постійно діюча адміністративна колегія з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері закупівель АМКУ (Колегія) прийняла рішення терміново звернутись до Департаменту охорони здоров'я виконавчого органу Київської міської державної адміністрації, Міністерства охорони здоров'я України. Приводом для термінового звернення стали скарги батьків дітей, хворих на фенілкетонурію, які вважали невідповідною якість лікувального харчування, що постачає переможець торгів ТОВ «Людмила-Фарм».

Крім того, члени Колегії вирішили повідомити вищевказані органи про інформацію, що стала відомою зі звернень батьків, а також перенаправити листи за належністю з метою здійснення перевірки викладених даних, детально розібратись та

вжити передбачених законодавством заходів з метою недопущення настання негативних наслідків. У направлених скаргах батьки повідомляли про те, що 20 вересня

продуктом PKU Nutri 3 Concentrated та Р — АМ 3. При цьому проводилась закупівля продуктів Comida PCU B, Comida PCU C або еквівалент.

спостережень за прийомом продукту.

Зі слів батьків, результатом для багатьох із них, у зв'язку з відсутністю коштів, стане безальтернативне погодження на прийом їхніми дітьми невідомої на ринку України суміші. Водночас, за їх твердженням, сам факт переходу від однієї суміші до іншої вже здатний викликати важкі наслідки для організму дитини.

У своїх скаргах батьки просили негайно призупинити процедуру закупівлі, провести перевірку щодо порушення процедури закупівлі, зобов'язати замовника скасувати акцепт по лотам №№ 1 та 2. Нагадаємо, постійно діюча колегія з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель Антимонопольного комітету України (Колегія) залишила без розгляду 20 скарг, що надійшли від батьків дітей, хворих на фенілкетонурію (ФКУ), оскільки Колегія не має повноважень розгляду таких звернень. Колегія, як орган оскарження, розглядає скарги, пов'язані з участю в процедурах закупівлі учасників торгів.

З повним текстом листа можна ознайомитись [ТУТ](#).

2016 року відбувся акцепт пропозиції торгів із закупівлі лікувального харчування для хворих на фенілкетонурію. Замовником закупівлі виступав Департамент охорони здоров'я виконавчого органу Київської міськдержадміністрації. Переможцем стала ТОВ «Людмила-Фарм» з

За твердженням батьків, ТОВ «Людмила-Фарм» жодними належними документами не довело еквівалентність продуктів, не має результатів будь-якої належної експертизи щодо еквівалентності та не надало жодних документів, які б свідчили про достовірні результати

ЯК АЗС ЗАВИЩУЮТЬ ЦІНИ НА ПАЛЬНЕ?

становищем на регіональному ринку на антиконкурентні узгоджені дії. Комітет вже завершив стадію розслідування і зараз відбувається розгляд справи на засіданнях АМКУ. Перше слухання по цьому питанню було 18 серпня, відповідачами були основні підприємства-імпортери: «ВООГ Рітейл» (бренд WOG), «Окко нафтопродукт», «Альянс Холдинг» (Shell), «АМІК Україна», «СОКАР ПЕТРОЛЕУМ» і «Паралель-М ЛТД». Основні звинувачення Комітету полягають у тому, що існують схожі дії у підвищенні цін, які не відповідають світовим трендам.

Також ми бачимо, що компанії часто зазначають на стелах автозаправок такі ціни, за якими пальне фактично не реалізується. Більшість свого пального окремі компанії продають за програмами лояльності на 10-15% нижче за вказану ціну. Тоді в нас виникає питання: який зміст несе ціна, зазначена на стелі, така ж, як в інших конкурентів, якщо 70-90% пального при цьому реалізується за нижчою ціною.

Гіпотеза нашого розслідування полягає в тому, що ця практика встановлення однакових цін на автозаправках спрямована на завищення ціни на ринку і подавлення цінової конкуренції. Оцінку такої діяльності ми дамо протягом наступного місяця.

Водночас, як і в багатьох інших питаннях, не можна сказати, що в чомусь винні лише гравці на ринку. Як правило, поведінка, яка привертає увагу Антимонопольного комітету, є наслідком недосконалого державного регулю-

вання, існування певних неефективних, а іноді й архаїчних норм.

Тобто неефективне або навпаки, надмірне державне регулювання підштовхує суб'єктів до змови задля того, щоб його обійти. Бізнес завжди знайде спосіб обійти надмірно обмежуваче законодавство. Тому ми повинні, виносячи наше рішення, не просто визнати винним якусь компанію і виставити штраф, **ми повинні також ідентифікувати проблеми і надати органам влади наше бачення їх вирішення.**

Існують також проблеми в держзакупівлях пального «Укрзалізницею». Буквально кожний тендер закінчується тим, що один із учасників оскаржує результати в АМКУ, Комітет приймає скаргу до розгляду і закупівля призупиняється. При цьому «Укрзалізниця» скаржиться на те, що затягування процесу закупівлі ставить під загрозу діяльність компанії. Чи можливо якийсь пришвидшити процес чи змінити його, аби це не повторювалося?

Скарги подаються тоді, коли для цього є підстави. Антимонопольний комітет зобов'язаний приймати до розгляду скарги, будь-то закупівлі аеропорту чи дитячого садка, всі учасники тендеру мають однакові права на захист. При цьому є процесуальні строки для розгляду скарги. За нашу історію не було жодного випадку, коли б ці строки були перевищені Комітетом. Ми розуміємо соціальну значущість підприємств і всі потенційні маніпуляції, що можуть навколо них точитись, тому зав-

жди намагаємось оскарження значних тендерів розглядати протягом якомога швидшого проміжку часу.

При цьому чудес не буває. Якщо в 2014 році загальна кількість скарг була близько 800, в 2015 році вона вже була 1400 і далі тільки зростає. Тому зараз ми розглядаємо можливість збільшення структури, яка займається безпосередньо розглядом скарг по держзакупівлям.

Що стосується «Укрзалізниці», то є потенціал у підвищенні якості її роботи, як замовника, оскільки існують типові порушення на етапі формування вимог до лотів, чи до учасників тендеру. Ми плануємо на постійній основі здійснювати навчання для замовників. Велика нарада з цього приводу відбулася у серпні, і щоквартально ми будемо проводити тренінги для замовників, щоб навчити їх вірно реалізувати тендери.

У цьому році АМКУ визнав компанію «Тедіс Україна» (раніше – «Мегаполіс») монополістом на ринку дистрибуції сигарет. Але остаточне рішення по розпочатій ще минулого року справі поки не винесено. Чи допускала ця компанія зловживання і яким може бути штраф?

Справу проти тоді ще «Мегаполісу» АМКУ відкрив у жовтні 2015 року. Частка компанії на ринку дистрибуції сигарет наближається до 100%, і ми отримували скарги від суб'єктів

господарювання про те, що вона зловживає своїм монопольним становищем.

Дійсно, майже весь обсяг тютюнової продукції чотирьох основних міжнародних компаній-виробників сигарет в Україні реалізує компанія «Тедіс Україна», перепродаючи її оптовим і роздрібним продавцям та через власну роздрібну мережу кінцевим споживачам. Загальна кількість суб'єктів, з якими співпрацює «Тедіс», більше 30 тисяч. При цьому в Україні більше 80 тисяч роздрібних ліцензій на право торгівлі тютюновими виробами і близько сорока тисяч — на право оптової торгівлі.

Наприкінці березня 2016 року ми направили цій компанії результати розслідування. Ми відзначили, що за умови існування обмеження максимальної роздрібною ціною, прибутки, який «Тедіс» отримувала на ринку протягом періоду розслідування, постійно зростає на тлі зниження рівня прибутку підприємств роздрібною торгівлі. АМКУ кваліфікував цю діяльність як зловживання монопольним становищем. Крім того, є факти обмеження постачання певним суб'єктам замовлень, що також може кваліфікуватись, як зловживання монопольним становищем.

Згідно з законодавством компанія протягом декількох місяців надавала в АМКУ заперечення. Вказувалося, що ринок сигарет працює як роздрібний, де діють десятки тисяч суб'єктів, та оптовий, де існує 40 суб'єктів, і на жодному з них у «Тедіс» немає монопольного становища.

Також компанія намагається довести, що

317

СКАРГ

надійшли до Департаменту з питань оскаржень рішень у сфері державних/публічних закупівель АМКУ в жовтні 2016 року.

На 206 скарг опрацьовано більше ніж у жовтні 2015 року.

37

ЗАСІДАНЬ

Проведено органом оскаржень АМКУ в жовтні 2016 року.

Показники наведено з урахуванням дії двох Законів про державні та публічні закупівлі.

У порівнянні з жовтнем 2015 року (було проведено 16 засідань), цей показник зріс більш ніж на 50%.

409

РІШЕНЬ

Прийнято Органом оскарження АМКУ в жовтні 2016 року.

Показники наведено з урахуванням дії двох Законів про державні та публічні закупівлі.

На 203 рішення опрацьовано більше ніж у жовтні 2015 року. Цей показник зріс більш ніж на 50%.

РОЗСЛІДУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ «ТЕДІС УКРАЇНА» ВЖЕ ЗАВЕРШУЄТЬСЯ

навіть, якщо АМКУ визнає її монополістом, своїм становищем вона не зловживає, оскільки норма її прибутку є порівняною з нормою прибутку, який отримують компанії на конкурентних ринках інших країн. Зокрема, компанія зобов'язалася представити аналіз ринків сигарет тих країн Європи, де існують один-два дистриб'ютори, щоб довести, що її норма прибутку відповідає світовому рівню за подібних умов.

Безумовно, казати про те, що у всіх відносинах з 30-ма тисячами контрагентів «Тедіс» є зловживання монопольним становищем, напевне, некоректно. Нам потрібно чітко визначити, який саме оборот компанії є таким, що порушує конкурентне законодавство.

Взагалі законодавством встановлено максимальний розмір штрафу у таких випадках — до 10% від обороту компанії за минулий рік. Обороти «Тедіс» — це приблизно 40 мільярдів гривень. Але, безумовно, мова про штраф у 4 мільярди не йде. Сенс діяльності АМКУ полягає не у тому, щоб оштрафувати суб'єкта, а щоб штраф компенсував надмірну прибутковість, яку суб'єкт мав. А також він має забезпечити стримуючий ефект, щоб таке порушення не повторювалося у майбутньому. Водночас, штраф не повинен вбивати компанію.

У випадку з «Тедіс» є ще другий напрям діяльності — це робота з тютюновими компаніями-виробниками. Вони співпрацюють у цьому напрямку лише з компанією «Тедіс» і на запитання АМКУ, чому так відбувається, компанії вказують, що вони штучно не обмежують коло своїх дистриб'юторів, але компанія «Тедіс» є найбільш доцільним контрагентом.

При цьому в АМКУ надходять скарги від суб'єктів, що мають оптові ліцензії, нібито виробники відмовляють їм у встановленні прямих договірних відносин. Тобто оптові компанії хочуть купувати сигарети напряму у виробників, а компанії-виробники кажуть, що їм потрібен дистриб'ютор.

Слід відзначити, що завданням дистриб'ютора є не лише купити товар, але й доставити його до місця продажу, де його зможе купити кінцевий споживач, і забезпечити постійну наявність товарного запасу. Тому виробники кажуть, що відмовляють оптовим покупцям, оскільки без наявності дистриб'ютора є ризик, що куплений товар потрапить контрабандою до країн Євросоюзу. Якщо таке трапляється, компанії-виробники мусять платити штрафи, тому вони бажать мати прозорість і знати, скільки сигарет знаходиться в усіх посередників в Україні в оптових і роздрібних мережах.

Питання по «Тедіс Україна» доволі складне і потребує вирішення декількох проблем. Нам потрібно визначити, який оборот пов'язаний зі зловживаннями для визначення розміру штрафу. Крім того, компанія повинна розробити комерційну політику та умови реалізації товарів незалежним контрагентам таким чином, щоб вони були прозорими і недискримінаційними. Також комерційні політики повинні з'явитися у компаній-виробників, які встановлять чіткі й прозорі вимоги до того, якою має бути компанія, що бажає стати дистриб'ютором.

Ці процеси повинні відбуватися одночасно. Розслідування діяльності «Тедіс Україна» вже

завершується, якщо доказова база буде сформована протягом жовтня, то винесення рішення буде питанням короткого часу.

Наразі в Антимонопольному комітеті створюється відділ економічного аналізу. Чи можете ви розповісти, що ви, власне, аналізуєте і навіщо створювати для цього окремі відділи? По-перше, об'єктом такого аналізу повинна бути діяльність самого Комітету. Тобто АМКУ, який створений для захисту і розвитку конкуренції, мусить постійно оцінювати ефективність своєї діяльності для визначення правильності стратегії і цілей діяльності Комітету.

Ми посилюємо цей блок, оскільки стратегія АМКУ — це не просто план на наступний рік, це ті позитивні зрушення, які мають відбутися в окремих секторах економіки завдяки діяльності Комітету.

Наразі ми проводимо переговори зі Світовим банком, щоб розробити Загальнодержавну програму розвитку конкуренції, як програмний інтегруючий документ. Він встановлюватиме принципи проконкурентного державного регулювання, міститиме аналіз основних секторів економіки і визначатиме план дій для досягнення позитивних результатів у цих секторах.

Другий напрям використання економічного аналізу — це справи, які веде АМКУ. У світі найбільш інтенсивно його застосовують при дослідженні концентрацій, тобто майбутніх злиттів і поглинань. Він використовується, щоб змодельувати майбутню ситуацію на ринку після злиття компаній.

Економічний аналіз також використовується при визначенні меж ринку. Для Комітету питання розміру ринку, його часових, географіч-

них і товарних меж — це основне питання, з якого починається будь-яке розслідування щодо наявності монопольного становища. Економічний аналіз також використовується в слідчій практиці при дослідженні поведінки суб'єктів. Наприклад, зараз ми розглядаємо питання реалізації нафти на аукціонах, і бачимо, що певні суб'єкти цих аукціонів надавали один одному грошову допомогу у сумі 50-100 мільйонів гривень безвідсотково на тричотири місяці. Економічний аналіз допомагає визначити, чи є економічна доцільність в таких діях, чи сенсу в такій транзакції немає, і це може бути свідченням про наявність прихованої мети.

Тому роль економістів в конкурентному відомстві не менша, ніж роль юристів. Для проведення будь-якого розслідування необхідно залучити співробітників, котрі знають ринок, на якому ведеться розслідування, а також співробітників, котрі знають процесуальну частину і які ведуть розслідування, це — юристи і економісти. Тільки наявність всіх цих елементів дає результат.

Нещодавно ми провели великий семінар, присвячений економічному аналізу. Один із учасників сказав, що, по суті, конкурентні відомства різних країн відрізняють різні закони, що діють в країнах. Але економіка одна й та сама і в Південній Африці, і в Україні, і в Сполучених Штатах. Тому блок економічного аналізу і конкуренції — це той блок, де міжнародне співробітництво і обмін досвідом допоможуть нам швидше інтегруватися в світову спільноту.

ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА

В УКРАЇНІ З'ЯВИЛИСЯ ПЕРШІ ЗБІРНИКИ З ПИТАНЬ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

19 жовтня 2016 року у Києві державний уповноважений Антимонопольного комітету України Анна Артеменко взяла участь у презентації перших посібників з питань регулювання державної допомоги в Україні, підготовлених до друку Проектом «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС».

Анна Артеменко подякувала Проекту за видавництво книг, які пояснюють основні чинники правила надання державної допомоги, а також функціонування системи контролю та моніторингу в ЄС, за спільну співпрацю у підвищенні обізнаності та роз'ясненні європейської практики щодо контролю і надання державної допомоги суб'єктам господарювання. Державний уповноважений звернула увагу на актуальність публікацій у двомовному форматі – можливості ознайомлюватись із нормами законодавства текстами в оригіналі. Для Антимонопольного комітету як органу, який контролюватиме державну допомогу, надзвичайно важливим є залучення не тільки представників органів влади, але і громадськості, бізнесу та науковців з метою отримання професійних та неупереджених поглядів.

«Регулювання державної допомоги – це нова система для України. Тому поширення таких інформативних книг, у яких містяться професійні роз'яснення системи регулювання дер-

жавної допомоги, має велике значення у забезпеченні належного розуміння її вимог органами державної влади та інших зацікавлених сторін», - наголосила Анна Артеменко.

Керівник Проекту, один із авторів Юджин Стюарт представив аудиторії серію книг - посібник «Право та політика у сфері державної допомоги», посібник з прецедентного права ЄС «Збірник прецедентного права Європейського

Союзу в сфері державної допомоги» та «Глосарій термінів в сфері державної допомоги». Під час своєї презентації керівник Проекту зазначив, що надавачі державної допомоги, парламентарі та інші зацікавлені сторони повинні бути добре обізнані про масштаби і значення нової для України системи регулювання державної допомоги, яка почне діяти із серпня 2017 року. Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»

передбачає застосування правил ЄС у сфері державної допомоги відповідно до зобов'язань Угоди про асоціацію. Три видання є інформативними ресурсами, які охоплюють всі аспекти регулювання державної допомоги відповідно до стандартів ЄС.

Начальник відділу моніторингу державної допомоги Антимонопольного комітету Євген Дудник розповів учасникам заходу про розвиток системи державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні. Угода про асоціацію визначає чіткі вимоги щодо етапів та термінів створення національної системи контролю та моніторингу державної допомоги. В Україні вже розроблено первинне та частково вторинне законодавство у цій сфері. Наразі Комітет забезпечує роботу 5 робочих груп, які працюють над розробкою нормативних документів – критеріями оцінки допустимості державної допомоги у різних сферах. «Із серпня 2017 року буде розпочато інвентаризацію чинних схем державної підтримки на виявлення у них ознак державної допомоги», - підкреслив Євген Дудник.

Ще один із авторів книг, експерт з питань державної допомоги Яна Рогінська-Грін акцентувала увагу присутніх на важливості прецедентного права ЄС для згаданої системи, розповіла про нещодавні справи та рішення суду ЄС щодо надання державної допомоги повернення незаконної державної допомоги європейськими футбольними клубами, компанією Apple і міжнародними інвесторами в Бельгії».

90 ПЕРЕВІРОК ПРОВЕДЕНО
ОРГАНАМИ АМКУ

Протягом січня – жовтня 2016 року перевірено суб'єктів господарювання, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та адміністративно-господарського управління і контролю, матеріали яких долучено до справ.

111 ЗАЯВ
ПРО НАДАННЯ ДОЗВОЛУ НА
УЗГОДЖЕНІ ДІЇ

Було розглянуто органами АМКУ протягом січня – жовтня 2016 року, що на **70,77% більше** ніж за січень – жовтень 2015 року.

5552 ЗАЯВ ТА ПОДАНЬ

Протягом січня – жовтня 2016 року надійшло до органів Комітету від юридичних і фізичних осіб про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Що на **2,32% більше** ніж за аналогічний період 2015 року.

РЕКОМЕНДАЦІЇ АМКУ

АМКУ НАДАВ МІНІНФРАСТРУКТУРИ ОБОВ'ЯЗКОВІ ДЛЯ РОЗГЛЯДУ РЕКОМЕНДАЦІЇ

які були схвалені 25 жовтня 2016 року на засіданні Комітету з метою припинення дій, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого статтею 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», усунення причин виникнення цього порушення і умов, що йому сприяють, а саме:

1. Розробити та затвердити порядок визначення та надання орендодавцям об'єктів державної власності, що входять до сфери управління Мінінфраструктури, зокрема, підприємств авіаційної галузі (аеропортів), пропозицій до умов конкурсів на право оренди такого майна та пропозицій (висновків) до умов договорів оренди, які мають забезпечувати ефективне використання орендованого майна та здійснення на орендованих підприємствах технічної політики в контексті завдань галузі, та які не повинні призводити до обмеження конкуренції, яким передбачити:

1.1) перелік прозорих, недискримінаційних, об'єктивних інших (додаткових) умов конкурсів, крім тих, що визначені законодавством, та виключний перелік випадків, в яких зазначені умови пропонуються орендодавцям до включення та застосування;

1.2) передбачити прозорі, недискримінаційні, об'єктивні інші (додаткові), рівні для всіх орендарів умови договорів оренди, крім тих, що визначені законодавством, та виключний перелік випадків, в яких зазначені умови пропонуються орендодавцям до врахування при укладенні договору оренди.

2. До затвердження зазначеного в пункті 1 порядку утриматись від надання орендодавцям об'єктів державної власності, що входять до сфери управління Мінінфраструктури, зокрема, підприємств авіаційної галузі

(аеропортів), інших (не передбачених законодавством) пропозицій до умов конкурсів на право оренди такого майна та пропозицій (висновків) до умов договорів оренди, застосування яких може призводити до обмеження конкуренції.

Додатково:

Антимонопольним комітетом України разом із Київським обласним територіальним відділенням Комітету проведено дослідження щодо дотримання законодавства про захист економічної конкуренції під час організації і проведення конкурсів на право оренди державного нерухомого майна, зокрема, розташованого в ДП «Міжнародний аеропорт «Бориспіль» (далі – ДП «МА «Бориспіль»).

У ході дослідження було встановлено, що до деяких конкурсів оренди нерухомого майна, проведених регіональним відділенням Фонду державного майна України по Київській області, та до договорів оренди Міністерством інфраструктури України пропонувались додаткові умови. При цьому відсутні є обґрунтування щодо встановлення Міністерством та-

ких додаткових умов, не передбачених нормативно-правовими актами.

Так, Мінінфраструктури було запропоновано внести зміни і доповнення до окремих проектів договорів оренди, передбачивши, зокрема, можливість передачі орендованого майна в суборенду та встановивши менші строки оренди, аніж ті, що пропонувалися орендарями; додатковими умовами конкурсів, наприклад, було визначено наявність досвіду роботи в одному з міжнародних аеропортів України протягом не менше 3-х років, наявність права на використання не менше 3-х широко пізнаваних міжнародних брендів, використання в роботі в Україні досвіду іноземного партнера та інші.

Отже, додаткові умови конкурсів на право оренди державного майна, що були запропоновані Мінінфраструктури, є необґрунтованими та дискримінаційними по відношенню до суб'єктів господарювання - претендентів на право оренди державного майна, що у свою чергу може негативно впливати на конкуренцію на ринку приміщень, які здаються в оренду.

Про результати розгляду цих рекомендацій Міністерство інфраструктури України повинно повідомити Антимонопольний комітет утриватиченний строк з дня їх отримання.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

АМКУ НАДАВ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДП "НАЦІОНАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ"

Антимонопольний комітет України завершив дослідження дій державного підприємства «Національні інформаційні системи» (далі – ДП «НАІС»), які полягають, зокрема, у стягненні з акредитованих суб'єктів державної реєстрації щомісячної плати за технічної підтримки.

Результатом цього стало схвалення на засіданні Комітету рекомендації для ДП «НАІС» про припинення дій, які містять ознаки порушень законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

ДП «НАІС» має забезпечити єдині умови оплати послуг, що надаються всім суб'єктам, які входять до організаційної системи державної реєстрації та суб'єктам державної реєстрації під час доступу і роботи з Єдиними та Державними реєстрами, держателем яких є Мін'юст, а саме: Державним реєстром речових прав на нерухоме майно, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Довідково:

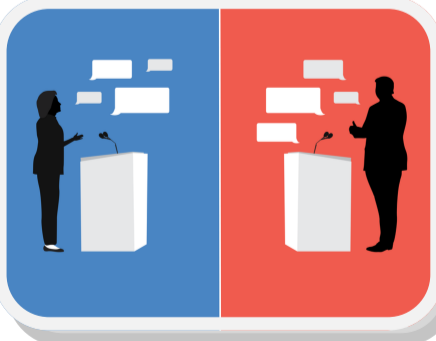
Законодавством передбачено, що доступ за договором до Єдиних та Державних реєстрів у зв'язку зі здійсненням ними повноважень з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, на підставі договору, надається таким суб'єктам державної реєстрації: органам місцевого самоврядування/державної влади; нотаріусам; акредитованим суб'єктам. Наказом Мін'юсту від 09.07.2007 № 473/5 встановлено тарифи за надання послуг ДП «НАІС»: за послугу підключення до ЄДР 1500, грн.; за інформаційно-консультативні послуги з навчання роботи з ЄДР 51,00 грн.; за 1 а/г; за послуги технічного обслуговування автоматизованого робочого місця 180,00 грн за 1 год. Акредитовані суб'єкти державної реєстрації, додатково оплачують ДП «НАІС» послуги з технічної підтримки роботи з ЄДР за одного ідентифікованого співробітника 1350,00 грн. Жодним нормативно-правовим актом не передбачено плату за технічну підтримку роботи з Єдиними та Державними реєстрами (та їх оновлення) одного ідентифікованого співробітника, акредитованого суб'єкта державної реєстрації, однак ДП «НАІС» стягує плату з акредитованих суб'єктів державної реєстрації за вартістю, розрахованою ним самостійно, як суб'єктом господарювання.

ЕНЕРГЕТИКА

АМКУ ПОГОДИВ «ПРАВИЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ У КОНКУРЕНЦІЇ ЩОДО ЧЕСНОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ РОЗДРІБНОГО РИНКУ ПАЛЬНОГО В УКРАЇНІ»

На початку жовтня 2016 року до Антимонопольного комітету України надійшов на розгляд проект «Правил професійної етики у конкуренції щодо чесності та прозорості роздрібного ринку пального в Україні», який був розроблений учасниками ринку.

Про підтримку зазначених Правил повідомили ТОВ «СОКАР ПЕТРОЛЕУМ», ТОВ «Паралель – М ЛТД», ТОВ «Альянс Холдинг», ПП «АМІК Україна», ТОВ «ВОГ Рітейл». З метою обговорення положень зазначеного проекту, механізму його реалізації та здійснення контролю за його виконання відбулося кілька робочих зустрічей представників Комітету з учасниками ринку, розробниками цих Правил.

На думку Комітету, розробка зазначених правил сприятиме прозорості та відкритості ринку роздрібною торгівлі світлимими нафтопродуктами, спонукатиме учасників ринку до недопущення вчинення ними порушень конкурентного законодавства в майбутньому. При цьому учасники ринку самостійні у виборі суб'єкта, що буде здійснювати координацію з контролюючими органами щодо виконання вимог, зазначених в таких Правилах.

27 жовтня 2016 року Комітет погодив «Правила професійної етики у конкуренції щодо чесності та прозорості роздрібного ринку пального в Україні», розроблені учасниками ринку, які запобігатимуть виникненню порушень конкурентного законодавства на цих ринках, сприятимуть їх транспарентності та відкритості.

ТЕНДЕРИ. ПРО КОЛЕГІЮ

Світлана Панаїотіди - державний уповноважений АМКУ у своєму блозі відповіла на питання, що відноситься до компетенції Антимонопольного комітету чи навпаки, а також пояснила що ж собою являє постійно діюча адміністративна колегія Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель (далі - Колегія).

Я постійно провожу роз'яснювальну роботу про те, як проводити оскарження результатів тендерів, що є добровільною дією, оскільки закон не передбачає такого обов'язку, але, по-перше, я розумію і бачу потребу в такій роботі, по-друге, ніхто краще за членів постійно діючої адміністративної колегії з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, не розповість. Що ж являє собою Колегія? Отже, маємо тендери всієї Країни та місця, де вони можуть оскаржуватись:

1) Постійно діюча адміністративна колегія Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель (далі для зручності прийняття - Колегія). Строк розгляду скарги – 15 робочих днів з дати початку розгляду скарги. Строки оскарження дуже короткі та чітко визначені Законом.

2) Суд. Строки – звичайні для розгляду позовів (в декілька разів більші, ніж передбачено для розгляду скарг Колегією, виключень для прискореного розгляду немає, тобто, в загальному порядку).

На сьогоднішній день діють три закони, які встановлюють засади здійснення закупівель:

1) Закон України «Про здійснення державних закупівель», норми якого розповсюджуються на всі процедури, які були оголошені до 1 серпня 2016 року та які мають бути завершені у відповідності саме до цього Закону;

2) Закон України «Про публічні закупівлі», обов'язковість якого для замовників (тих, хто підпадає під критерії до Замовників, що визначені в законі) починається з 01 серпня 2016 року;

3) Закон України «Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони», який набув чинності 04 червня 2016 року.

Порядок створення Колегії (органу оскарження).

Перше, п. 14. Статті 1 Закону України «Про публічні закупівлі» визначає органом оскарження Антимонопольний комітет України.

Друге, П. 3 статті 8 Закону України «Про публічні закупівлі» визначає:

«Антимонопольний комітет України як орган оскарження з метою неупередженого та ефективного захисту прав та законних інтересів осіб, пов'язаних з участю у процедурах закупівлі, утворює постійно діючу адміністративну колегію (колегії) з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель. Рішення постійно діючої адміністративної колегії (колегій) приймаються від імені Антимонопольного комітету України».

Тепер цікаве та важливе про створення Колегії:

Пп.2 п. 3 статті 8 Закону Постійно діюча адміністративна колегія (колегії) Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель діє у складі трьох державних уповноважених Антимонопольного комітету України. Голова постійно діючої адміністративної колегії Антимонопольного комітету України повинен мати вищу освіту.

При цьому, стаття 12-1. Закону України «Про Антимонопольний комітет України» визначає Порядок утворення і діяльності колегіальних органів Антимонопольного комітету України, а саме: «Постійно діючі адміністративні колегії Антимонопольного комітету України утворюються Антимонопольним комітетом України з числа державних уповноважених Антимонопольного комітету України у складі трьох осіб. Постійно діючу адміністративну колегію очолює перший заступник або заступник Голови Антимонопольного комітету України».

Тобто, що ми маємо, якщо підсумувати та відійти від прекрасного, чіткого та лаконічного юридичного тексту:

АМКУ створює Колегію. Колегія складається з трьох державних уповноважених, з яких головою, тобто, тим, хто очолює Колегію, має бути державний уповноважений-заступник голови Комітету. Члени Колегії мають рівний по вазі голос. Колегія керується в роботі трьома законами, про які я зазначили вище. Рішення Колегії можуть бути оскаржені до суду.

Тобто, потрібно дуже чітко розмежувати повноваження Антимонопольного комітету України, як державного органу зі спеціальним статусом, основним завданням якого є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики в частині, яка визначена статтею 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», та Колегію, як органу оскарження процедури закупівель, яка створюється Антимонопольним комітетом України, але є незалежно існуючим органом.

Рішення Колегії не можуть бути оскаржені в Антимонопольному комітеті України, так само, як Антимонопольний комітет України не може визначити яке рішення має приймати Колегія по будь-якій скарзі. Це, на мій погляд, потрібно знати задля того, щоб не плутати Колегію з Антимонопольним комітетом України, про діяльність якого я також буду писати у своїх блогах.

ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ РИНОК

АМКУ ЗАВЕРШИВ ДОСЛІДЖЕННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ РИНКІВ ТА НАДАЄ ПРОПОЗИЦІЇ УРЯДУ

АМКУ на засіданні 25 жовтня 2016 року затвердив Звіт за результатами дослідження фармацевтичних ринків.

Державний уповноважений Панаїотіди Світлана та фахівці відділу фармацевтики Антимонопольного комітету в Звіті проаналізували вплив на конкуренцію і ціноутворення всіх етапів просування лікарських засобів, починаючи від їх реєстрації до реалізації кінцевому споживачу. Документ встановлює проблемні питання функціонування фармринків, причини виникнення ознак неефективної конкуренції на них, знаходження шляхів усунення мотивів та підстав для вчинення порушень конкурентного законодавства як учасниками ринків, так і регуляторами.

курвенцію і ціноутворення всіх етапів просування лікарських засобів, починаючи від їх реєстрації до реалізації кінцевому споживачу. Документ встановлює проблемні питання функціонування фармринків, причини виникнення ознак неефективної конкуренції на них, знаходження шляхів усунення мотивів та підстав для вчинення порушень конкурентного законодавства як учасниками ринків, так і регуляторами.

АМКУ прийняв рішення внести до Кабінету Міністрів України наступні пропозиції:

Надати доручення Міністерству охорони здоров'я України, Міністерству економічного розвитку та торгівлі України, Міністерству фінансів України та іншим уповноваженим органам виконавчої влади розробити проекти нормативно-правових актів щодо:

- запровадження референтного ціноутворення на

найнеобхідніші лікарські засоби;

- запровадження положень про електронні реєстри пацієнтів за видами захворювань, які лікуються за кошти державного (місцевих) бюджетів;

- поступового переходу від існуючої системи державного регулювання вартості найнеобхідніших лікарських засобів (шляхом встановлення граничного рівня оптової відпускної та роздрібною надбавки) до запровадження системи реімбурсації;

- зміни моделі надання медичної допомоги через запровадження загальнообов'язкового соціального медичного страхування;

- введення терміну «медична послуга» в нормативно-правову базу у сферах охорони здоров'я та фармацевтики з метою можливості запровадження медичного страхування;

- встановлення прозорих відносин у сфері промоції та маркетингу лікарських засобів із врахуванням європейського досвіду;

- розглянути питання щодо внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) щодо перегляду окремих вимог до складських приміщень ліцензіатів.

АМКУ також пропонує визнати спільний наказ Міністерства економіки України та Міністерства фінансів України № 37-20/248/07-104 від 31 травня 1993 року таким, що втратив чинність в частині, що стосується лікарських засобів та виробів медичного призначення. Це пропонується зробити з метою недопущення застосування учасниками фармацевтичних ринків для здійснення дооцінки лікарських засобів Порядку проведення дооцінки залишків товарно-матеріальних цінностей, затвердженого цим наказом.

З метою встановлення прозорих правил ведення бізнесу та розвитку конкуренції на фармринках Комітет пропонує ввести загальні для всіх учасників правила професійної етики, що сприятиме запровадженню ефективних механізмів саморегуляції цих ринків.